

FİKİR
KÜLTÜR
EDEBİYAT
DERGİSİ

Yıl:2006 / Ocak

Sayı : 18

ISSN : 1308-3732

ahenk

www.ahenkdergisi.com

AHENK 18.SAYI DİZİN

18. SAYI

OCAK 2006

Karaçorlu, M. Sait, Editör'den, **Eğik Düzlem**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 4

İskender Artunç, (Şiir), **Akşam**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 5

Karaçorlu, M. Sait, Mesnevi Dersleri, **Kibir Ve Şöhret Tutkusu**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 6,7

Pekin Süleyman, (Şiir), **Sana Dair**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 9

Yüksel Coşkun, Cuma Mektubu, **Nevruz**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 10

Demircan Behlül Nuri, (Şiir), Gider, **Ocak** 2006, Sayı: 18, Sayfa: 11

Yenilmez Gülay, (Gezi Yazıları), **Kartepe**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 12

Çetin Meriç, (Şiir), **Lal Olmalı**, **Ocak** 2006, Sayı: 18, Sayfa: 13

Yüksel Coşkun, **Yalan Dünya**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 14,15

Geçkin Hayrettin, (Şiir), **Sokaklar Bana Alıştı**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 16

Bostan Hayri, **Cezaevi İzlenimleri(3)**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 17,18

Gagavuz Atilla, **Kendini Bilen**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 19,20

Laedri, Masallar, **Akreple Kurbağa**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 21,22

Hocaoğlu M. Cahid, **Popüler Felsefe**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 25,26,27

Akçoral Bahri, **Tarih Ve Yalan**, Ocak 2006, Sayı: 18, Sayfa: 28,29,30,31,32

ÂHENK

FİKİR KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ

SAYI 18 OCAK 2006

ÂHENK

*FİKİR KÜLTÜR
EDEBİYAT DERGİSİ*

SAHİBİ

*AHENK AJANS İLETİŞİM
VE BİLİŞİM HİZMETLERİ*

EDİTÖR

M. SAİT KARAÇORLU

YAYIN KURULU

- * *M.S.Karaçorlu*
- * *Bicahi Esgici*
- * *Atilla Gagavuz*
- * *Bahri Akçoral*
- * *Coşkun Yüksel*

İDARE YERİ

*Yahyakaptan Mahallesi F46
D:27 K:6 İzmit*

İLETİŞİM

0 262 311 54 58

editor@ahenkdergisi.com

DİZGİ-MİZANPAJ

*Âhenk Ajans
BASKI*

.....

Bu sayıda;

Karaçorlu, .M. Sait, Editör'den, Eğik Düzlem,.....	4
İskender Artunç, (Şiir), Akşam,	5
Karaçorlu, M.Sait, Kibir ve Şöhret,....	6,7,8
Peşin Süleyman, (Şiir) Sana Dair,.....	9
Yüksel Coşkun, Cuma Mektubu, Nevruz,.....	10
Demircan Behlül Nuri, (Şiir), Gelsin,	11
Yenilmez Gülay, Kartepe.....	12
Çetin Meriç, (Şiir) Lal Olmalı,	13
Yüksel Coşkun, Yalan Dünya,	14,15
Geçkin Hayrettin, (Şiir), Sokaklar Bana Aştı.....	16
Bostan Hayri, Cezaevi İzlenimleri(3),	17,18
Gagavuz Atilla, Kendini Bilen,	19,20
Laedri, Masallar, Akrep İle Kurbağa.....	21,22
Hocaoğlu M. Cahid, Popüler Felsefe,	25,26,27
Akçoral Bahri, tarih Ve Yalan,.....	28,29,30,31,32

Editor'den

eğik düzlem

Ucuz giyim satan küçük bir iş yeri idi. Para ödemek için yapılmış ama ağır bir makam odası havası verilmeye çalışılmış masanın üzerinde antika bir hesap makinesi vardı. Hesap makinelerinin temelini abaküs olduğunu hatırlatan tarzda, kollu, kolun bağlı olduğu çemberler üzerinde birden dokuz kademeye kadar rakamların bulunduğu tuhaf bir şey. Dükkan sahibi ilgilediğimi görünce, gururla kibir arası bir ses tonuyla

-“Ben de olanın hiç kimsede olmamasını istiyorum” dedi.

Evet, bilim tarihini düşünmeye çalışan zihin tuz buz oluverdi, “ben de olanın hiç kimsede olmamasını istemek” keskin, acımasız, itici cümlesi ile.

Sen; iki basamaklı sayı sistemi, sıfırın olmadığı Roma Rakamları, Sıfırı bulan matematikçinin bilime büyük katkısı, abaküs, hesap makinesi, bilgisayar, falan filan derken adam insanoğlunun acıklı hikayesini özetleyivermişti. Mülkiyet duygusunun bir adım daha ötesine geçmiş aç gözlü bir bencilliğin somut ifadesi. Kendisinin sahip olması yeterli değil, bir de hiç kimsede olmama arzusu.

Belki meseleyi küçük kırılmalarla bir aşağı dereceye düşüren seyir şöyle cereyan etmekte.

Sıradışılık. Dikkat çekicilik. Farklılık. Ayrıcalık. Tuhaflık. Bu aşağı düşüşte her kademe daha olumsuz bir sözcükle ifade edilmek zorundadır. Saçmalık. Saçma sapanlık. Manyaklık. Biteceği, bir yerde kalıp bundan daha aşağısı olamaz denileceği bir nokta asla yoktur. Çünkü hayatımız eksi sonsuzla artı sonsuz arasında çizilmiş bir eksene oturmuştur.

Ebeveynlerin çocuklarına –ki onlar ender, benzersiz, tek, olağan dışı, üstün zekalı, çok üstün yeteneklerle donatılmış, taşıdıkları genlerin taşıyıcılarının yapmak isteyip yapamadıkları her şeyi yapabilecek, varmak isteyip varamadıkları her türlü hedefe ulaşacak üstün varlıklardır- koydukları tuhaf isimlerin bir çoğu da bu cümledendir.

Biri çocuğuna “aleyna” ismini uygun görmüş. Anlamını bilip bilmediğini sordum, “Kuran-ı Kerim’de geçiyor” dedi, kendinden emin tavrıyla. Peki bu yeterli mi?

Sözü Ahenk Dergisinin çizgisine getirmek istiyorum.

Farklı olmak için tuhaf olan

Sıra dışı olabilmek için haddini aşan

Dikkat çekmek için bağırıp çağıran bir dergi olmamıştır, asla olmayacaktır

Akşam

*Son güneş rengini içince deniz
Kendini unuttu ateşe yandı
Acıya bilinmez nasıl dayandı
Dilim dilim oldu ipince deniz*

*Ardından bulut da kana boyandı
Kıskanmış gibiydi ateşi sudan
Ezelden ebede tüten buhurdan
Alevlendi birden sanki uyandı*

*Dünya da yorgundu koşuşturmadan
Gecenin asûde koynuna girdi
Tükenmiş gibiydi tasası derdi*

*Elinden gelseydi belki dönerdi
Kanmış da hayatın bu boyutuna
Uzanıp bir başka faslına erdi*

Artunç İskender

Kibir Ve Şöhret Tutkusu

KIBİR NEDİR?

(EY DEVAYI NAHVET VE NAMUS-U MA)

Ey aşk ! Sen kibir ve şöhretimizin ilâci ve çâresisin.

Kibir ve şöhret tutkusu insanın içinde iki belâ, iki ruh hastalığıdır. Bu hastalığa düşenler her şeyden önce düşmanlarını çoğaltırlar. Kibirli ve şöhret düşkünü olanların sayıca çok şiddetçe fazla düşmanı olur. Bu tür hastalığa yakalananlar bu hastalıkların uzantısı olan dört kötülüğün de içine düşmüş olurlar.

Birincisi; bunlar Allah düşmanıdır. Allah düşmanı oluşları bir çok ayeti kerime ile sabittir.

İkincisi; bunların hastalıklarının uzantısı olarak oluşan düşmanlarıyla baş etmek, kendilerine düşman olanları ezebilmek, onlarla başa çıkabilmek adına yaptığı ettiği şeyler bir çok insana zarar verir, huzursuzluk ve rahatsızlık kaynağıdır. Böylece bizzat işledikleri günahları onlara dolaylı yoldan başka günahlara batmalarına sebep olmuştur.

Üçüncüsü; O kadar çok düşman üretirler ki her an tetikte yaşamak zorunda kalırlar. Her an huzursuz, her an acı içinde, her an sahip olduklarını kaybetme endişesine düşmüş olarak yaşarlar. Bu da sahip oldukları hiçbir şeyin tadını ve lezzetini alamamak gibi bir sonuç doğurur. Mahrum olanlardan daha kötü bir duruma düşerler.

Dördüncüsü; kibirli bir insan ne kadar zeki ve güçlü olursa olsun, zekâsı ve gücü oranında düşmanı artacağından bunlarla başa çıkması imkânsız hâle gelecektir. Çünkü sonuçta insandır. İnsan olmasından dolayı zayıf ve çaresizdir.

Tarihin çöp sepeti bunun örnekleriyle doludur.

Napolyon, Roma imparatoru, Büyük İskender gibi çok zeki ve çok güçlü insanların kibirleri nedeniyle nasıl bir son yaşadıkları herkes için ibrettir.

Şöhretin bir istisnası vardır. Şöhret aramaksızın insanlığa hizmet edenlerin şöhreti bütün bunların dışındadır. Çünkü akıllı insan, yaratılışında kendisine bir güç olarak verilen yeteneklerini kibre düşmeksizin, şöhret peşinde koşmaksızın insanlığın hizmetine sunarsa, onun meşru çizgisinde kalan gayreti kendisinin isteği olmaksızın bir şöhret getirebilir. Böyle olmuş bir şöhret belâ değil saadettir.

“İNŞALLAH: ALLAH DİLERSE” DEMEMEK KIBİRDİR

(GER HUDA HEVAHED NEGÜFTENED EZ BATAR)

Doktorlar kibirlerinden “Allah dilerse” hastayı iyileştiririz demediler.

Bir grup doktor hastanın başına toplandılar. Araştırdılar. Hastalığı kendilerince teşhis ettiler. Öyle kendilerinden emin idiler ki, öyle kibre kapılmışlardı ki, niyet olarak değilse bile sadece söz olarak “inşallah; Allah dilerse” demediler. “Biz bu hastaya şifa veririz, iyileştiririz” dediler. Oysa şifayı verenin Allah olduğunu, kendilerinin kibre düşecekleri derecede bir özelliklerinin olmadığını bilmeleri gerekiyor idi.

(PES HUDA BENEMUD ŞAN-I ACZ-İ BEŞER)

Allah da onlara insanın ne kadar aciz olduğunu gösterdi.

Böylece günler geçti. Hastanın durumunda hiçbir değişme olmadı. İyileşmedi. Bir müddet önce

kendilerinden emin, kibir içinde “biz bu hastayı iyileştiririz” diyen doktorlar öylece kalakaldılar. Utanç ve horluk içinde susmak zorunda idiler. Çünkü söyleyecek söz bitmişti. Allah onlara ne kadar aciz olduklarını göstermişti.

KENDİNİ KAPTAN GÖREN SİNEĞİN HİKAYESİ

(AN MEGES BİR BERK-İ GAH Ü BEVL-İ HAR)

Bir sinek, eşek sidiğinin üzerinde gezinen saman çöpünün üstüne kondu.

(HEMÇU KEŞTİBAN HEMİ EFRAŞT SER)

Sonra bir gemi kaptanı gibi başını yukarı doğru kaldırdı.

Ahmak, adi, süfli ve mütekebbir olanların hâli ve tavrı bu sineğe benzer. Sinek bir saman çöpünün üzerindedir, saman çöpü bir eşek sidiğinin üzerinde yüzmektedir. Sidik birikintisini okyanus, saman çöpünü gemi zanneden ahmak kendini kaptan gibi görmeye başlar. Bu da yetmez, bir de kafasını gururla yukarı doğru dikip pis hâlini âleme ifşa ve ilân eder. Bu başkaldırıta aslında ne kadar ahmak olduğunun ne kadar rezil bir durumda bulunduğu ilanı vardır. “Şu benim azametime bakın” diyeşinde eblehliği ve ahmaklığı dökülür ortaya.

(GÜFT MEN DERYA VÜ GEŞTİ HANDEEM)

(MÜDDETİ DER FİKR-İ AN Mİ MANDEEM)

Sinek :“ben bu denizin ve gemiciliğın mektebinde okumuş;

Epey müddet zaman ve emek harcamış adamım” diyordu.

Ahmak sinek aptalca gurur ve böbürlenmesi yetmezmiş gibi işi bir de yalancılığa dökmüştü. Bu yerlere kolay gelmedik, bir sürü emek ve zaman harcadık, ortaya aklımızı ve yüreğimizi koyduk, çalıştık,

ilim tahsil ettik de öyle geldik bu mevkilere diyordu.

İşte, dini ve ilmi kendi nefesine uyararak yorumlayan ondan istediği hükümleri çıkarabileceğini düşünen şarlatanlar da böyledir. Kendi cüce aklını, hakikatin kaynağı görür etraflarını aldatmaya cesaret eder sonra düştükleri zelil ve rezil durum umurlarına gelmeksizin palavraya devam ederler. Bunun daha ileri derecesi gülünç duruma düşmüş olmalarına bile aldirmaksızın kibire ve böbürlenmeye devam etmeleridir.

(İNEK İN DERYA Ü İN KEŞTİ Ü MEN)

(MERD-İ KEŞTİBAN U EHL-İ RAY ZEN)

İşte deniz işte gemi işte adam

İşte kaptan, işte görüşü keskin bir kahraman. Karşınızda.

ALAY EDİLMEK ÖVÜLMekten İYİDİR

(AN ESER HEM RUZHA BAKİ BÜVED)

(MAYE-İ KİBR Ü HÜDA'-İ CAN ŞEVED)

Övgünün tortusu uzun zaman, günler boyu içinde kalır,

Ruhunda kibrinin ve gafletinin mayası olur.

Kibrin nedenlerinden birtanesi de başkaları tarafından övülmendir. Dikkat et, övülmek ilk anda etkisini göstermese bile uzun zaman içinde kalacaktır. Etkisini sonradan gösteren bir zehir gibi ruhunu zehirleyecek, orada kibir hastalığının mayası olacaktır. O yüzden alay edilmek, övülmekten evlâdır. Hicvedildiğin zaman gurur gibi bir hastalığa yakalanma ihtimalin olmaz. Sonuçları bakımından düşünecek olursan, karşılaşacağın zararı hesaplayacak olursan alay edilmeyi tercih edersin. Çünkü kibir hastalığının getireceği tehlikeler tahmin edilenden çok fazla olacaktır.

KİBRİN KAYNAĞI**(ZEYREK Ü DANAST AMMA NİST NİST)****(TA FERİŞTE LA NEŞÜD EHRİMENİST)*****Herkes akıllı, bilgili, zeki olabilir, ama aslında “yok” olmalıdır******Çünkü melek bile olsa “lâ : yok” değilse şeytandır.***

Gerçekten insan olabilmek, kendini meydana getiren “ben” katmanlarının en içinde kalanını, yok edebilmesine, eritebilmesine bağlıdır. “Ben” eridikçe insan yücelir. “Ben” katılaştıkça, arttıkça, insan alçalır. Bu denklem ters orantılı olduğu için genellikle gözden kaçar. Arzular, istekler, maddî beklentiler, hedefler, kâlp hastalıklarının başıboş bırakılması “ben”i besleyen, semirten, erimez hâle getiren, kalıplara döküp katılaştıran etkenlerdir. Bütün bunların başıboş bırakılması, dizginlerinin salıverilmesi, insanı hayvanlaştırır ve şeytanlaştırır. Onun için yaratan sınırlar koymuş, olması gerekir, olabilir, olmamalı, kesinlikle olmaz gibi farklı kategorideki bu sınırların temel görevi eritilmesi gereken “ben”in erimeyecek hâle dönüşmesini engellemektir.

İşte bütün bunların şifresi, akıl, zekâ, bilgi gibi tek başına çok da bir anlam ifade etmeyen etkenler değildir. Şifre “lâ : yok” noktasında bulunmaktır. “Lâ : yok” demeden diğerleri hiçbir işe yaramaz. “Lâ : yok” ile söze başlamak dışarıda kalan her şeyi ret makamıdır. Bütün gerçek gibi görünenleri silmek, sonra tek gerçeği her şeyi kapsayacak şekilde ortaya yerleştirmek için söze “lâ : yok” ile başlamak gerekir.

Arzu ve heveslerim yok, emel ve arzularım yok, çerden çöpten ayağıma dolanan ne varsa yok, ben de yokum, ben asıl gerçek olmasa idi zaten olmayacaktım diyerek söze başlamak gerçekten varolmanın ilk adımdır.

Bütün bunların aksine söze “ben” diye başlamak kibirdir. Boş ve anlamsız bir büyüklenme. Böbürlenme. Asıl sahibi inkâr, hakkın olmayanı gasptır. Bütün bunlar varsa, ilim de zekâ da akıl da hiçbir işe yaramayacaktır. Ne olursan ol insan değil melek bile olsan sonuç boştur, hiçtir.

Çünkü şeytan işte tam da böyle yapmıştı. Melekti, akıl, zekâ ve ilim de çok yüksek bir mertebede bulunmaktaydı. Kendisinden istenen “lâ : yok” sözünü söyleyemedi. “Ben” dedi, “benim aslım ateş” dedi, “ateş topraktan üstündür” dedi, kibirini haklı çıkaracak akıl yürütmelere cesaret etti. Şeytan oldu. Ebediyen lanetli, huzurdan kovulmuş, hor, hakir ve zelil oldu.

KİBRİN DE DERECEŞİ VARDIR**(KİBR ZİŞT Ü EZ GEDEYAN ZİŞT-TER)****(RUZ SERD U BERF U AN Kİ CAMETER)*****Kibir zaten çirkinsin. Bir de dilenciden isen çok daha çirkin******Soğuk, yağmurlu bir kış gününde ıslak elbise gibisin***

Güçlü tiranlar, egemenler, sultanlar, şahlar bile kibire kapıldıkları an, çok küçük şeylerle, mesela bir sivrisinekle cezalandırılırken hiçbir haysiyeti ve önemi olmayan insanların kibire düşmeleri ne kadar gülünçtür. Ne kadar çirkin ve iğrenç. Manevî aleme geçmeden şu basit maddî alemde bile hiçbir şey değilken neyine bakar da bu hastalığa yakalanırsın. Soğuk ve yağmurlu bir kış gününde ıslak elbise ne kadar rahatsızlık verici ise sen o kadar nefreti celbetmekteisin.

M. Sait Karaçorlu

Sana Dair

*Sana yabancı güllerin kokusunu getirdim
Çöllerin çise tutkusunu
Kuşların uykusunu getirdim sana
Hediye
Hayat bir sigara sarımı
İçimde telaşlı bir bekleyiş var
Sana sabrımı getirdim ey yar
Sar diye*

*Sana sunduğum bu ağaç güvercinlerden
yadigar
Bu soylu ve bilge çınar
Düşmüştük dallarını hatırlarım
Bir zamanlar
Poyrazdan bir battaniye vardı üstümüzde
üşümüştük
Sonra rüzgar kapımızı mı kırmadı
İçimize mi dalmadı bulutlar
Umutlar yağmur altında mı kalmadı
Ki hala nem kokuyorsa mısralarım bu
yüzdendir
Kalemim kendine ağ dokuyorsa bu yüzden
Kurban var*

*Sana öyle bir harita çizeceğim ki
Düşüncenle değişecek sınırları
Baktıkça hep kendini göreceksin
O anda bir gül kabarcak kalbinde
Kurşuni bir gül
Güpegündüz düşler göstereceğim sana
Terkedilmiş nehirlere gireceksin güpegündüz
Sonrası gecikmiş bir ödül
Dahası bir avuç daha köz verirdim sana
Ve ateşler içindeyken bu gönül
Yanmayacağımıza dair
Söz verirdim sana*

Süleyman Pekin

Nevruz

Bugün nevrüz. Lambalı radyoların cızırtılı sesinden büyüklerin dinlediği ajansa kulak kabarttığımız günler çok eskide kaldı. Nevruzun geldiğini ajanslardan hiç öğrenmemiştik. Bir bilen söylerdi. Ayın günün ne olduğunu. Eski takvime göre hangi zamanda bulunduğumuzu. Nevruzun geldiğini de gerçek nevrüzleri gördüğümüzde bilirdik.

Artık öyle değil, haber bültenleri, haber saatleri, haber programları, sabah haberleri, kahvaltı haberlerinden öğreniyoruz her şeyi. Nevruzun aslında bir bayram olduğunu. Yeni gün demek olduğunu, baharın başlama tarihi olduğunu, şöyle kutlanması gerektiğini böyle etkinlikler yapılması gerektiğini öğretiyorlar.

Biz de öğreniyoruz.

Yok canım işin gerçeği öğrendiğimiz falan yok. Öğrenmek bilgi sahibi olmak demektir. Bu kolayca sunulupveren, her düzeyden her isteyenin hiç zahmet çekmeden ulaşabildiği şeye “bilgi” demek doğru değil. “Malumat” denilmesi gerekir. Ne kadarı doğru, gerçeğe bağlantısı olan kısmı hangi bölümü ayıklamak, aldanmaktan korkan, emin olmak isteyen özel çabasına bağlı.

Bu kadar dolaylı yollara gerek yoktu.

Aylarca görünmeyen karla kaplı toprak yüzünü gösterdi mi nevrüzler başlarını çıkarıverirdi gökyüzüne doğru. Nevruzlar göründü mü artık yıl dönmüş bahar gelmiş demektir. Hangisi daha çok yaşama sevinci doldururdu göğsümüze. Kışın bitişi mi, baharın gelişi mi, nevrüzün sümbülün, leylakın, çiğdemden kendisi mi? Bilemem.

Ve sen ne kadar çok çiçek adı bilirdin.

Her çiçek adına yakıştırdığın bir övgü sözcüğü olurdu.

Ah övgü sözcükleri de değişti artık. Bak bunları bilmiyorsun.

İnsanlar; beğendiğini, hayran olduğunu, güzel bulduğunu, sevindiğini, coştüğünü birbirine çok yakın sözcüklerle ifade etmeye çalışıyor.

“Manyak bir şey” diyor mesela. Sen asıl söylemek istediğinin beğenmek olduğunu anlayacaksın. “Süper” diyor. Keza, iyi bir şeyler söylemek istemiştir, emin olabilirsin. “Hayret bir şey” “Oha” “inanılmaz” “müthiş” “olağanüstü” “acaip” “garip” “enteresan” Bunlar argo

değil. Argo olamayacak kadar basit. Hiçbir anlamı olamayacak kadar tabiat taklidi sesler. “Ham” “Hum” gibi beğeni ifadesi tabiat taklidi seslerin bir duygu veya düşünceyi ifade ediyor olmasını beklemek ne kadar acı. Bu belki ilkel bir kabilenin konuşma ihtiyacını en alt seviyeye düşürerek günlük hayatını sürdürme çabasıdır. Belki beğenilecek, hayran olunacak, sevinecek, mutlu olunacak, yaşam sevinci bulunacak şeylerin tükenmiş olmasıdır. Belki çoraklaşmış gönüllerin beyne hiçbir sinyal göndermemesinden kaynaklanan bir kötürümleşme hâlidir. Bilemem.

Çok da bilmem gerekmiyor belki.

Ben senin güzel şeylere sıraladığın övgü sözcüklerini veya bir güzelliğin ortaya çıkması adına şiir gibi peşpeşe cümleler sıralayışını hatırlıyorum.

Taşaltı'nın nevrüzü

Gülümoğlu'nun kirazı

Pertek'in payam çiçeği

Sarahatun'un kandilleri

Derdin komşunun kızını her gördüğünde. O kız mutlaka, nevrüz kadar, kiraz kadar, badem çiçeği kadar, kandillerin ışıltısı kadar güzel olmadığını biliyordu. Ama dünyamızı dolduran güzelliklerin, bu güzelliklerin en güzelinin nerede olduğunu aramak zorunluluğunun farkına varıyordu.

Nevruz içimize yaşama sevinci dolduracak, satın alma zorunluluğu olmayan, herkese eşit miktarda sunulmuş bir güzelliştir. Nevruzun en güzeli Taşaltı köyünde olur. Gülümoğlu köyünün kirazı da Pertek beldesinin badem çiçeği de işte böyledir. Güzelliklerin hepsinin de Allah vergisi olması gerekmiyor. İnsan eliyle yapılmış Sarahatun camiinin kandillerinde ki ışıltı da böyle bir güzelliştir diyordun.

Senin övgü için söylediklerin asıl övülmesi gereken bir güzellikti.

Sana dair hatırladığım her şey bu kötürümleşmenin ilacı, çaresi gibi.

Taşaltı'nın nevrüzü kadar güzel, Gülümoğlu'nun kirazı kadar güzel, Pertek'in payam çiçeği kadar güzel anneciğim, Sarahatun'un kandillerinin ışıltısı senin ruhundan yansıyan, içimi aydınlatan nurundur.

Gider

*Ey gönül nedendir kederin dinmez
Alemin kışları yaz olur gider
Aladağ dumanı başından inmez
Senin nevbaharın güz olur gider*

*İnci mercan diye dibe batarsın
Çıkarıp etrafa taşlar atarsın
Ustalardan cevher çalar satarsın
Elbet bilen çıkar söz olur gider*

*Kavgayı bitirmez açar sözlerin
Yağ bal değil ağu saçar sözlerin
Körpe fidanları biçer sözlerin
Şen gönülde acı iz olur gider*

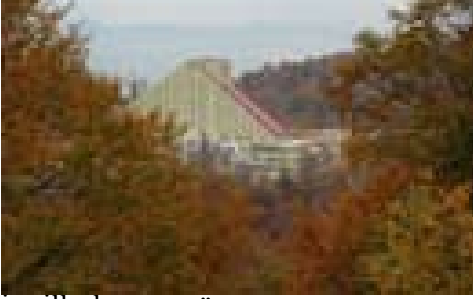
*Eskimiş çulları etmişsin halı
Bedava dağıtsan gene pahalı
Yaprağın dut değil olursa çalı
İpek bellediğin bez olur gider*

*Herkesin kendince yolu yoldaşı
Kendini bilmekmiş her işin başı
Fazla da akıtma gözünden yaşı
Kimse silmez kurur tuz olur gider*

*Sözü kısa tut da uzunca dinle
Kimse yola gelmez kuru söz ile
Dinlemez anlamaz nadan elinde
Seni vurmak için koz olur gider*

*Herkes bilir beden bu cana kafes
Geçici olana bağlama heves
Ey gönül beyhude tüketme nefes
Havaya savrulur toz olur gider*

Kartepe

Mevsimin ilk karını görmeye gidiyoruz.

Kocaeli'nin güneydoğusundaki, Sapanca çevresinin ve Samanlı Dağlarının en yüksek tepesi olan Kartepe 1150 metre ile 1640 metre rakımları arasında bulunuyor. Sapanca gölü ile İzmit körfezine hakim bir nokta. Şimdilerde ideal bir kayak merkezi olma yolunda.

çekmek istiyorsanız tartışmasız en ideal yer tercihi.

Kartepeye ulaşmak için öncelikle araçlarımız ile Maşukiye (Aşıklar Köyü) içine doğru yol alıp Kartepe tabelasını takip ediyoruz. Yolda meşe, kestane, ıhlamur, çınar, gürgen, karaağaç ve meyve ağaçlarının altından yemyeşil vadiler görülebilir. Alabalık Vadisi'ne söyle bir bakıp araçla çıkabildiğimiz yere kadar çıkıyoruz. Vadiye ismini veren alabalıkları, kiremitte Çerkez peyniri ve kiremitte mantarı ile kiremitte köfteyi tatmanızı tavsiye ediyorum. Yaklaşık 8 kilometrelik araç tırmanışından sonra yürüyüşe başlıyoruz. Bu bölgeye en yüksek tepeden bakmak inanın gözlerinizi kamaştırarak.

Kar topu oynamak, doyumsuz manzarayı izlemek, doya doya karlarda, kayın, çınar, meşe ve ıhlamur ağaçlarının altında yürümek ve birbirinden harika fotoğraflar

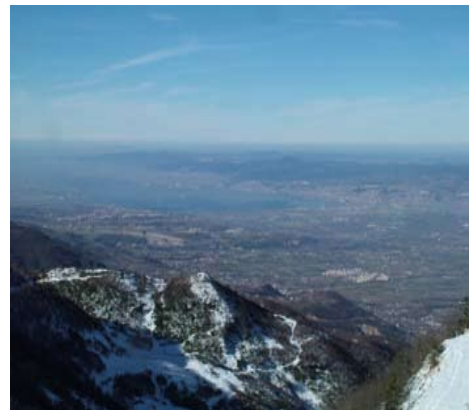
Doğal yapısıyla, tabiat güzellikleriyle kesinlikle ender görülebilecek yerlerden biri. Birkaç yolu var. Sıkı bir yürüyüş yapmak isteyenler patikalardan yürüyebilirler. Ancak doğanın tadını çıkarmak isteyenlere tavsiyem orman yürüyüşü.

Kartepe gezimizde tamamen araç turunu tercih ederseniz, araç ile ulaşabileceğiniz son nokta Beş

yıldızlı Kartepe Gren Park Hotel'i . Hotel Türkiye'nin en büyük kayak kompleksine sahip(3.5.000.000 m2). Otelin roof bölümüne çıktığınızda tek noktadan sapanca gölü ve Kocaeli körfezini 150 kilometrelik panoramik manzara ile görebiliyorsunuz. Otel tüm donanım ve imkanlara sahip. Helikopter pisti, kar motosikleti, teleferik, telesinej, aroma tedavi merkezi, tam teşekküllü kapalı spor kompleksi, farklı büyüklükte toplantı salonları, çocuk eğlence merkezi, kapalı yüzme havuzu.

İster araç ile gidin, ister yürüyerek Kartepe'de akanacağınız tek şey muhteşem doğa manzarası ve bol oksijen depolamak.

Gülay Yenilmez

Lal Olmalı

*Seni sevdim ya
Ya yüreğim lal olmalı ya dilim
Sensiz başlayıp sensiz biten günlerin
Yorgunuyum
Ellerimde silinmemiş ellerinin izleri
Şiirler yazıyorum yokluğuna
Sayısını unuttuğum bekleyişlerin
Yorgunuyum
Hüzünden perde çoğu zaman yüzümde
Gözlerim de bir avuç kum
İsyanım boğazımda düğüm
Şiirler yazıyorum yokluğuna
Seni sevdim ya
Ya gözlerim lal olmalı ya tenim*

Meriç Çetin

Yalan Dünya

Yalan ve ihaneti yazmak; hayatın kendisini yazmak gibi olacak. İnsanlık tarihi aldanişların, ihanete uğrayışların tarihidir gibi büyüklüğü sıradanlığında mahfuz iri bir lafla başlayalım mı bahse ?

İnsanoğlu ilk aldanişının ve kandırılışının kefarecini çok ağır ödemişti. Ebedi saadet yurdundan kovularak. Bir başka boyuta geçmişti. Çilenin, ızdırabın, yokluğun, sefaletin, soğuşun, savaşın, kanın, öfkenin, cinayetin yur-duna indirilmişti. Tekrar o ebedi saadet yurduna, diğer boyuta geçebilmenin yollarını arayıp bulmak zorunda kalarak. O ebedi saadet yurdunu hep özleyerek. Yanılgıları, yalanlara aldanişları hep tekrarlayarak. Hatta asıl yurduna dönüşün yolunu bütünüyle kaybedecek kadar, kendinden geçerek. Ebedi saadet yurdu gerçeğin hüküm ferma olduğu yer idi. Kovulduğumuz, indirildiğimiz bu boyut ise, yalanın yurdu. O kadar ki “yalan dünya” denildi. Yalan dünya. Yani geçici, yani sadece bir hayal veya yanılısama, yani sadece rüya gibi gerçeğini andıran ama gerçek olmayan. İçinde gerçeğe ait semboller, simgeler barındıran.

“Dünya” kelimesinin “deni:alçak” kelimesinden türetildiğini biliyor musun ? Bu bakımdan “Dünya Hayatı” şeklindeki tamlama yaygın olmasına rağmen yanlış. Galat-ı meşhur. Doğrusu “Dünya Hayat”tır diyor bilenler, işin erbabı. Asıl hayata göre daha alçak seviyede olan anlamına. Aslına göre bu hayatın yalan olması gerekiyor zaten. Hayatımızda yalanın bu kadar yer etmiş üs kurmuş

olmasını başka nasıl açıklayacağız. İnsan mayası yalanla yoğrulmuş bir varlıktır. Yalanla doğar. Yalanla yaşar. Kazancı yalandır, günü yalanla geçer. Yirmi dört saatte, sekiz saat uyur arta kalan on altı saatin her altmış dakikasına mutlaka bir yalan düşer. Ya yalan söyler. Ya yalan dinler. Düşünürken üreteceği veya karşılaşacağı yalanların hesabını yapar. Zamanlar geçer, devir değişir, ister evrimci tarih görüşünü benimsesin isterse devrimci tarih görüşünü. Çağlar değişir, eşyalar değişir, meslekler değişir, bu kaçınılmaz değişime bazıları gelişim der. Ama değişmeyen belli başlı birkaç şeyden biri de yalana olan bağımlılıktır. Gerçeklerle bağlantısını koparma noktasında zayıflatanlar tıpkı uyuşturucu bağımlıları gibi yalan bağımlı hale gelirler. Yalanın adını değiştirirler, mesela reklam derler, mesela tanıtım derler, mesela ista-tistikler derler, mesela kurgu bilim derler, kahinliğin adını olasılık hesapları, kandırmacanın adını haber bülteni, resmi terimlerle söylenen yalanın adını demeç şeklinde değiştirirler. Şekil ve biçim, üslup ve tarz tabiattaki bütün varlıklar kadar çeşitlenebilir. Ama sonucu hep aynıdır işte. Yalan. Gerçek olmayan. Gerçeğin dışında kalan. Hatta gerçeği saklamaya yarayan. Sonra. Sonrası kelimenin tam anlamıyla korkunç. Yalanla dumura uğramış, gerçeğe kapalı, yalanla mutlu ve mesrur, “gerçekten” rahatsızlık duyan, “gerçekten” ürken, “gerçeği” iten, hatta “gerçeği” duyunca öfkelenen bir zihin yapısı. Maskeli baloda yaşayan, asla birbirine doğruyu –sadece doğruyu ! ne güzel ifade değil mi ?- değil de sürekli yalanı söyleyen bir

aktörler topluluğu haline gelen insanlar.

Yalanın kurduğu imparatorluk; törenlerle, ayinlerle pekiştirir yalanı. Sonra yalanı sınıflandırma, derecelendirme gelir. Beyaz yalan. Zararsız yalan. Zorunlu yalan. Politik yalan. Sanatsal yalan. Bu derecelenmenin içinde bir yerde yalanın meşrulaştığı görülür. Artık suçlu olan yalanı söyleyen değil ona inanandır. Yalan zekanın göster-gesi, yalan manevra yeteneği, yalan hedefe ulaşmak için araç, yalan rakibin saf dışı kalmasını sağlayan yön-temdir. Yalana muhatap olana düşen uyanık olmak, akıllı olmak, kurnaz olmak, ona inanmamak, oyuna gelme-mektir.

Şöyle uzaklardan bir yerden hayata bakan; kendini, garip, iğrenç, içinden çıkılmaz bir tiyatro sahnesinde bula-caktır. Ortada ne konu vardır ne de kahraman. Finali merakla bekleten bir gelişme de yoktur. Olabildiğince oyuncu olabildiğince yalan söyleyip gezmektedir. Katil uşaktır. Hizmetçi katilin metresi olduğu için suç ortağıdır. Cinayetin azmettiricisi odur ama şüphelerin beyefendinin yeğenine yönelmesini sağlamaktadır.

Evin hanımı kocasına ihanet etmektedir. Cinayeti dostunun işlediğini söyleyerek hem gizli ilişkisini ortaya çıkarmaktadır hem adamdan sıkılmıştır kurtulacaktır. Beyefendi hizmetçinin hem kendisini hem uşağı idare ettiğinin farkındadır, ama o da kuzeniyle gizli bir aşk yaşamaktadır. Kuzeni aslında uşağı sevmektedir. Uşağın karısını onun için öldürmüştür. Ama o öldürdüğünde zaten ölü olduğunu bilmemektedir. Her gelişmede yeni bir yalan söylen-mektedir. Gelişmeleri yalanlar yönlendirmekte, ortaya çıkan farklı sonuçlara göre yalan kılık değiştirmektedir. Vodvil mi deniyordu bu tür tiyatro eserlerine ? Üstat; “tiyatro bütün sanat dallarının en üstündedir, çünkü hayatı en iyi o yansıtır” mı demişti ? Ne gerek var oyunun içinde oyuna ? Tiyatro yerine hayatın bizzat kendisini doğru bir satıhta gözlemlemek daha eğlendirici değil mi ?

Sana içinde yalanın ve aldatmacanın sadece zevk için yapıldığı bir hikaye yazmalıyım. Adnan’ın hikayesini.

sokaklar bana alıştı

*kalbimi kuşlarla yıkardım uyanınca.
bir tepede sırt sırta vermiş
iki rüzgarın arasından kayıp
bir bulutla inerdim hangi ova olsa*

beni her yer tanırdı

*ay'ı kaç kez gördüm bir dereyle
sevişirken, çırılçıplak, sütbeyaz
ve doğarken günü, yara bere içinde
karanlığı taşlamasından ötürü
aksi bir çocuğun*

ben her şeye tanıktım

*taşlar konuşurdu su uyurken
yıldızlar genç kızları rüyalarından
öperdi
gözlerinde aşk yangını gecenin, bilirdim
yollar bir bana söylerdi hasretini*

ben herkesle sırdaştım

*bir güle boyun eğdim nasıl olduysa,
hiç aklıma gelmezdi.
yaşım değişti, yüzüm değişti, huyum
değişti
giremez oldum odalara, ne yapsam
sokaklar bana alıştı*

beni kimse böyle bilmezdi

Hayrettin Geçkin

Pezaevi İzlenimleri (3)

İşime çok titizimdir. Saat dokuzda orda olacaksam en geç dokuzda çeyrek kala kapıda olmalıyım. Öyle de oldu. Teftiş, kimlik bırakma, x-ray ve arama taramadan, ağır ve hantal kapılardan geçerek müdür beyin odasına vardım. Müdür bey çay, zeytin, peynirle kahvaltısını yapıyor. Bana da teklif ediyor ama ben kahvaltımı çoktan yapmış durumdayım. Bir an önce koğuşlara gitmek, vakit yetersizliğinden uğramadık koğuş bırakmamak istiyorum. Programda ziyaret edeceğim ilk koğuş kadınlar koğuşu. Müdür bey telefon ediyor ve henüz hazır olmadıklarını, öğleden önce son derse onlara gitmemi söylüyor. Ben de sıradaki öteki koğuşa gitmek üzere çıkıyorum.

Doğrusu gardiyanlar çok içtenlikle yardımcı oluyorlar bana. Öğleden önce iki koğuşa gidebiliyorum. Çok iştahlı ve istekliler mahkûmlar. Laf lafi açıyor ve sohbet koyulaşiyor ama sohbetler yemekhanelerde yapıldığından çok üşüyorum. Hava buz gibi soğuk ve ortamı ısıtacak hiçbir şey de yok. Fazla üşümemem için oturacağım sandalyeye bir karton parçası seriyorlar ama yeterli değil. Soğuk içime işliyor. Adeta nutkum tutuluyor. Çaylar peş peşe geliyor. Üçüncü koğuştaki sohbet öylesine koyulaşiyor ki adeta ellerinden çıkamıyorum. Saat tam oniki olmuş. Cuma vakti. Mahkûmların da karavanaları gelmeye zor çıkabileceğim. Onlar yemeklerine abanırken ben de aceleyle çıkıyor ve çabucak abdestimi alarak camiye yetişek üzere koşar adımlarla çıkıyorum. Namaz çoktan başlamış. Hatibe hutbede yetişebiliyorum. Soğuktan elim ayağım uyuşmuş. Hatip te uzattıkça uzatıyor hutbeyi. Ya da bana öyle geliyor. Cami kaloriferli. Ayaklarımı sıcacık halıda ısıtmaya çalışıyor ve namazımı tamamlıyorum. İçeriye döndüğümde doğruca yemekhaneye gidiyorum ama herkes yemeğini yemiş, karavanaların dibinde çok azıcık bir şeyler kalmış. Neyse. Ona da şükür. Karnımı doyuruyor ve müdür beyin odasına, oradan da saat

onüçte koğuşun yolunu tutuyorum. Sabah gidemediğim kadınlar koğuşuna gitmek istediğimi söylüyorum. Erkek gardiyan beni götürüyor ve bayan gardiyanlara teslim ediyor. Üniformalı, şapkalı bu güçlü görümlü gardiyanlar tıpkı filmlerdeki gibi ürkütücü geliyor bana. Beni kendilerine ait büroda bir süre bekllettikten sonra bir tanesinin eşliğinde içeri davet ediyorlar. Oldukça heyecanlıyım. İçerde nasıl bir manzarayla karşılaşacağımı bilemiyorum.

Kadın mahkûmlar bir masanın çevresinde toplanmışlar, umursamaz bir vaziyette el işlerini yapıyorlar. Halk eğitimden gelen hoca hanım başlarında. O da, gardiyanlar da umursamaz. Bir süre sessizlik oluyor. Söze nereden başlayacağımı bilemiyorum. Kendimi tanıtıyorum, geçmiş olsun, Allah kurtarsın temennilerinden sonra söze giriyorum. Bu derslerin bir cami vaazı, ya da sınıflardaki dersler gibi olmadığını, soruları varsa sormalarını, bilebildiklerime cevap vereceğimi, bilemediklerimi not alıp daha sonra gelişerimde hazırlıklı gelerek kendilerine bilgi vereceğimi söylüyorum. Ben konuştukça onlar da rahatlıyor ve açılıyorlar. Yavaş yavaş içlerinde en konuşkan olanlar, konuşma ihtiyacında olanlar belirmeye başlıyor. Derken laf lafi açıyor ve koyu bir sohbet başlıyor. Soru sormalara görevli hoca hanım ve gardiyanlar da katılıyorlar ve güzel bir sohbet ortamı doğuyor.

Bayanlardan biri diyor ki: “biz kocalarımızın zorlamasıyla hırsızlık yapıyoruz. Bunun günahı onlara mı, yoksa bize mi yazılacak” Ve gülüşmeler oluyor aralarında. Onlar her ne kadar öylesine sorsalar da ben gereken cevabı yumuşak bir üslûpla vermeye çalışıyorum. Başka sorular da soruluyor, onlara cevap yetiştirmeye çalışıyorum ve müsaade isteyerek ayrılıyorum. Çıkarken gözüme yedi sekiz yaşlarında bir

çocuk ilişiyor. Annesi hükümlü olduğundan ve bakacak kimsesi olmadığından o da annesiyle hayatını burada geçiriyor. Bu beni çok duygulandırıyor.

Beşinci koğuşa gidiyorum. Gardiyan kapıyı açıyor, beni içeri salıp kapıyı üzerime kilitliyor. Açık alanda sadece bir kişi var. Ortalıkta başka da kimsecikler gözükmüyor. “ Biraz bekleyin, namaz kılıyorlar” diyor. Sağ taraftaki bölüme bakıyorum, sanki orası bir köy camii. Tıkış tıkış cemaat birlikte namaz kılıyorlar. Sakallı, yaşlıca birisi imamlık yapıyor, mahkûmlardan bir başkası müezzinlik yapıyor. Gözlerime inanamıyorum. Yanlış yere mi gelmiştim acaba!... Koğuşun içine giriyorum ve bazılarına ben “geçmiş olsun, Allah kurtarsın” diyorum, bazıları da bana söylüyor aynı şeyleri. Anlaşılan beni yeni gelen bir tutuklu ya da hükümlü zannediyorlar. Koğuş oldukça kalabalık. Yataklarında yatan, bir şeylerle oyalananları da var. Satranç oynayanlar, kitap okuyanlar... İçerden dolaşarak mescit tarafına gidiyorum. Yer bulabilirsem

ben de ikinci namazını kılacağım. Ama hiç yer yok. Yer dar ve cemaat çok kalabalık.

Namazın bitiminde kısa bir tanışma yapıyoruz ve ben de namazımı kıldıktan sonra sohbet edeceğimizi söylüyorum. Çabucak kılıyorum ve aralarına katılıyorum. Bana yer açıyorlar, hürmet ediyorlar. Biri hemen çay getiriyor, öteki sobaya odun atıyor. Namaz kıldırın sakallı yaşlı adam televizyonu kapattırıyor, yüksek sesle susmalarını söylüyor. Öyle otoriter bir sesle söylüyor ki bunları, bir an tedirgin oluyorum, bir kavga çıkacak, birisi ters bir laf edecek ve kendimi tatsız bir olayın içinde bulacağım diye ödüm kopuyor.

Bu koğuştaki altmış yetmiş kadar kişi kalıyor. Her yaştan insanlar bunlar. Hepsinin bir hikâyesi var şüphesiz.

Hayri Bostan

Kendini Seven

Dışa dönük her eylemin temeli nasıl “bilmek” ise içe dönük her çabanın ulaşmak istediği hedef de “bilmek” olmalı. Kendini bilmelisin.

Herşeyden önce bilinmeye değersin. Kıymetlisin. Çünkü var edilmişsin. Var oluşun, kör tesadüflerin, kendiliğinden oluşuveren şaşkın fillerin sonucu değil. Olamaz. Olmamalı. İşe bunu bilmekle başlayabilirsin. “Kendimi bilmeliyim, çünkü varım, varlığa değer olduğuma göre bilinmeye de değerim.” Diyerek başlayabilirsin.

“Kendim” nedir, hangi bölümümdür sorusunu sormakla da başlayabilirsin.

Elim, ayağım, hatta yüzüm dahil, vücudumun hayatımı devam ettirmeye yeter parçası kalıncaya kadar çıkabilen bölümlerinin hiç birine “kendim” diyemem. “Beyin” falan deme sakın, şu Horasanda halı dokunduğunu duyan ama enine mi boyuna mı olduğunu bilmeyenlerin papağan gibi anlamını bilmedikleri kelimelerle konuşmalarına takılmamalısın.

Daha derine daha anlamlı olana doğrulmalısın.

Ruh. Hakkında kim ne bilebilir ki? Hepsini tahminden ibaret. Bazıları gerçeğe örtüşen, bazıları gerçeğin çok uzağında olan, ama hiç biri tümüyle gerçeği kapsamaması mümkün olmayan tahminler.

İşte kendini bilmek de böyle.

Yaklaşık bilgilerle, tahminlerle, sezislerle, kalbe doğuşlarla yürüyecek zorlu bir yolculuk. Sınırsız bir macera. Her anı heyecanlı, gerilimli bir arayış.

Hiç mi temel bilgi yok. Çok var. Sorun şurada ki o

temel bilgiler senin hiç ama hiç bilmediğin gerçekleri anlatıyor. Simgelerle, anlayabileceğin en alt eşığe göre tanımlarla. Senin onu anlamaya çalışman o bilgilere ilk elden ve doğrudan ulaştığın anlamına gelmiyor. O bilgileri anlamaya çalışman kendini bilmeye çalışmanın ta kendisi zaten.

Göklerden gelen haberi, semadan düşen yazılı kağıtlar zanneden salaklığa düşmen işten bile değil. Her şeyi anlama aracın olan aklın bizzat kendisini algılıyor olması hem de doğru sonuçlara ulaşabilmen için gerekli olan çalışma kurallarını bile koyabiliyor olması işin bir başka olağanüstülüğü.

Neden böyle? İşte cevap sorunun içinde zaten. Bilmediğin hiçbir fikrin olmayan sadece duyumsamalarla kırıntılarla idare etmek zorunda olduğun bir alem ile işin.

Sen aslında oraya aitsin. Oradan geldin. Yine oraya döneceksin. Oraya ulaşabilmen için öncelikle dönüşü unutmayacaksın. Sahip olduğun donanımların doğru çalışmasını sağlayacaksın. Doğru adrese götüreceksin. Bütün bunların sıralaması yok. Hepsini bir arada hiç birini diğerinden ayırmadan yapmak zorundasın.

Sahip olduğun donanımların doğru çalışması onları mümkün olan en üst düzeyde tanımana bağlı. İşte buna kendini bilmek de diyebilirsin.

Mevleviler yemeğe başlamadan önce dua ederler. Dualarında şöyle bir cümle geçer. Yemeğimize başlamadan duamızı edelim. Verdiği nimetler için Allah’a şükredelim. Artsın eksilmesin. Taşsın dökülmesin. Yiyenlere nur-u iman olsun. Demek ki yenen yemekler bir dönüşüm geçiriyor. Vücudunu çalıştıracak enerjiyi

yiyeceklerin dönüşmesinden alıyorsun. İştahın, acıkman, tad alman ve diğer faktörlerin hepsi aslında bu enerjiyi elde edebilmen için. Çünkü bilmen gereken kendin. Vücudun değil. Vücudun sadece bir araç. Asıl sen olan “kendini” taşımak, yücelmeni sağlayacak davranışlarını yapabilmeni sağlamak. Vücudun bineklik ettiği asıl sahibine, yani kendine baskın geliyorsa üretilen enerji amacı dışında kullanılmaya başlayacaktır. Çünkü bu enerjinin iman nuru olabilmesi kadar bir başka şey olabilmesi de muhtemel.

İçinde taşıdığın her türlü potansiyel güç, bu enerji ile beraber olmak zorunda. Şiddet, hırs, hased, sonsuz yaşamak arzusu, aç gözlülük, çıkarıcılık, bencillik, sahiplik tutkusu, emretme sapkınlığı ve benzeri ne varsa buradan beslenmekte. Sen onları kontrol altında tutmak zorundasın. İpin ucunu kaçıırırsan tüm bunların seni kontrol etmesi başlayacaktır. Hem de hiç farkında bile

olmadan emir komutanın bir başkasının eline geçtiğini görürsün. Bir kere kaptırdın mı hürriyetini, bir kere köleleştin mi artık yeniden kendin olman, hür ve iradesi kendi elinde olman çok zor olacaktır. Bir adım sonrası da var. Kölelikten zevk alır hale gelirsin.

Daha da ötesi kölenin kendini bilme imkanı da kaybolacaktır.

İnsanlığın bütün macerası bundan ibarettir. Köleleşmiş, hayvanlaşmış ve şeytanlaşmış olanların kendi gibi olmayanları kendilerine benzetme savaşıdır olan biten ne varsa.

Ama sen kendini bilmeye başlamakla gidişi durdurabilirsin.

Atilla Gagavuz

Akreple Kurbağa

Bir gün kara bir akrep yolculuğa çıkmıştı
Yolu epey uzundu, yorgundu, acıkmıştı.

Bir dereye rastladı; uzun, geniş bir dere
Bir yerlerden geliyor, gidiyor başka yere.

Karşıya geçmek için uygun bir geçit gerek
Aradı, bulamadı; boydan boya gezerek.

Şöyle büyük bir ağaç olsa dalları uzun
Çıkar, yürür, geçerdi; varsın yorucu olsun.

Ama yoktu ne yazık ne geçit, ne de köprü.
Derken dereye yüzen birkaç kurbağa gördü.

Seslendi : "Arkadaşlar ! bakarmısınız lütfen ?"
Dönüp onu görünce suya daldılar hemen.

Korkmayın, hiç bir zarar vermem hiçbirinize,
Ne olur, bir dinleyin, diyeceğim var size."

Ö böyle yalvarınca içlerinden genç biri
Kafasını çıkardı, gözleri iri iri:

Akrep kardeş buyurun, diyeceğiniz nedir ?
Yalnız çabuk söyleyin, işimiz aceledir."

Ne olursun kurbağa, çok zor bir durumdayım,
İnan ki haftalardır bu uzun yolumdayım.

Çok acele işim var, koşup ulaşmam gerek,
Beni bekleyenlere hemen buluşmam gerek.

Beni sırtına al da karşıya geçiriver
Bu yorulmuş yolcuya bir iyilik ediver."

Ama Sayın Bay Akrep, çok korkarız biz sizden;
Çıkıverirse sonra bir kaza iğnenizden ? "

Hiç olurmu a canım, ben öyle betermiyim ?
Bana yardım edene kötülük edermiyim ?

Hem sonra öyle bir şey yapacak olsam bile
Gitmezmiyim seninle ben de suyun dibine ?”

Böyle tatlı sözlerle kurbağayı kandırdı,
Güvende olduğuna iyice inandırdı.

Yüze yüze gelince suyun derin yerine
Kurbağanın ensesi takıldı gözlerine:

Öyle parlak ve semiz, öyle iştah açıcı,
Böyle av bulunur mu, bu kadar kışkırtıcı ?

Sonunda duramadı, yaptı yapacağını
İğnesiyle felç etti kolunu bacağını.

Ne yaptın akrep kardeş ? Hem kalles hem döneksin,
Ama sen de benimle birlikte öleceksin.”

Ne yapayım kurbağa, kötüler hep aldatır;
Hem sen işitmedin mi ? «Huy canın altındadır».

Sen de canım Oğuzhan, sakın kötüye kanma;
Huyu kötü olanın sözlerinde aldanma

sizden gelenler sizden gelenler sizden gelenler sizden gelenler lenler

FIRTINAYIM

*Gözlerini kapatarak rüzgarları düşün
Gecenin karanlığındaki aydınlığı
Gökyüzünü talan et bu akşam
Her yıldız ufak bir gülücük at ..
Görsünler bir insana gülmek ne kadar yakışır.*

*Toza dumana kat ortalığı,
Sakin bir rüzgarken,
Hoyrat bir fırtınaya dönüş,
Es ve geç ,kuralın bu olsun ..
Arkanda kalan, çürümüş ev çatılarını
Ve sayısız toz yığını
Düşünme...
Çünkü gecenin karanlığı acımasız
Aydınlığı ise göz kamaştırıcıdır .
Fırtına ol sen de ,ben öyleyim
Bilirim gecenin karanlığını gökyüzünden silmeyi
Sen de bil ,sen de katıl fırtınalara
Acımasız görün ,ama acı
Sadece es ve geç....*

*Özkan ÇAĞLAYAN
16.kasım.2004*

sizden gelenler sizden gelenler sizden gelenler sizden gelenler lenler

GİDERSEN

*Gidersen yıkılır bu kent,
Zaman durur,
Hayat biter,
İnsanlar yok olur.*

*Gidersen boğulur bu kent
Yağmurlar dinmez,
Rüzgarlar durmaz,
Fırtınalar hiç esmez.*

*Gidersen ağlar bu kent,
Çiçekler solar,
Yapraklar dökülür,
Kuşlar göçer.*

*Gidersen çekilmez bu kent,
Bir gün gidersen,
Ansızın ve yapayalnız,
Yıkılır bu kent,
Ve içinde tek bıraktığın...*

Gizem ÖZDENKAYA

SENİ SEVMEK

*Sana yakın olmak,
Bir akşamüstü sessizliğinde;
Hava tam karardı kararacak.
Gökyüzünün en parlak yıldızı,
Yeryüzünün en güzel varlığı
Yanımdasın.*

*Senin güzelliğine sarhoşum,
Oldum olasıya yalnızlıkları unutmuşum,
Yoksul bir aşık kalbinde,
Masum güzelliğine sığınıyorum.*

*Seninle birlikte olmak;
Bir yaz akşamı,
Bütün efkarları unutmuşken,
Savaşlar, kötülükler, açlıklar bitmişken.
Aklımda bir tek sen,
Gözlerinde bir fırtına gibi kopuyorum.*

*Ve seni içimde hissetmek;
Düş ve gerçek arasında gidip gelmek,
Bir yıldız gibi kayıp,
Bir yıldız gibi ölmek,
Senin gözlerinde boğulup gitmek.
Ve seni sevmek;
Dünyanın en güzel işi olsa gerek...*

Halil AYAZ

Popüler Felsefe

“Felsefeden daha çekilmez bir şey varsa o da amatör felsefedir” diye, ortalıkta mebzul miktarda dolaşan hayat, mutluluk, dostluk, sevgi vs konulu duvar yazılarına alışmaya çalışırken bir de popüler felsefe çıktı. “Amatörle popülerin ne farkı var ?” dersiniz; amatör olanların hoş görülebilir, belki de affedilebilir bir yanı var: bunlarda ne maddi bir çıkar beklentisi, ne de belirgin bir kandırma, sömürme amacı var. Ne yapsın garip; ilk kendisi düşünmüş, bulmuş, bunları daha önce kimse akıl edememiş zannediyor. Belki de, büyük bir ihtimalle, bir yerlerde görmüş, beğenmiş, etkilenmiştir. Ya çata pata tercüme ya da kendine göre eğip bükerek, çoğu zaman da bire bir kopyala - yapıştır yaparak, sanki o gördüğü, bulduğu yeri kimse göremez, bulamaz, bilemez, yaptığı sahtekârlığı kimse fark edemezmiş gibi altına imzasını atıp yayınlıyor. Önünde internet denilen kocaman duvar, elinin altında da bir klavye olduğu sürece, döktür babam döktür. Kim okumuş, kim beğenmiş, kim ne tepki vermiş umurunda bile değil; aslında önemli de değil. Nasıl olsa, zekâ ve bilgi seviyesi daha aşağılarda olan birileri mutlaka çıkar, “vay be!” der. Bir de altına rica maskesi takılmış, tehditle karışık bir “herkese dağıtılsın” talimatı ekledin mi, gelsin yıkılmaz şöhret, gelsin dinmez alkışlar, gelsin kırılmaz reyting rekorları.

Popüler felsefe ise öyle değil, bu tamamen profesyonellerin elinden çıkıyor. Felsefe profesyonelleri değil bunlar, bezirgânlık profesyonelleri. Felsefe üretiyor, felsefe satıyorlar. Felsefeye kim mi para verir? Gerçek felsefeye kimse vermez tabii; baştan demedik mi: popüler felsefe bu.

Profesyonel olmak için öncelikle, ya akademik bir titriniz, ya da “bulunmazlık” anlamı taşıyan bir unvanınız olacak; “ünlü gazeteci”, “ünlü sanatçı”, “ünlü şu veya bu” gibi. Burada anahtar kelime: “ünlü”; arkasından gelen, yâni “neci” olduğunuz önemli değil. Üstelik bu “neci” yi isbatlamak zorunda da değilsiniz. Hiçbir şey bulamazsanız “araştırmacı yazar” dersiniz. Bu meslek bildiğiniz gibi artık toplumun yükselen değeri. “Araştırmadan yazılır mı, yazar olunabilir mi, yazar kime derler, okur-yazarlık yazar olmanın yeterli

şartı mıdır?” gibi sorularla kendinizi yormayın; bunlar çağın gerisinde kaldı artık.

“Ünlü” sıfatını ise kesinlikle dert etmeyin; ününüzü şöyle veya böyle kanıtlamanız gerekmiyor. Tek ihtiyacınız birilerinin bunu onaylaması, yani sizi böyle tanıması. Çünkü ünlü kabul edilip de sunulduysanız, artık hiçbir babayiğit ortaya çıkıp da “ne ünü yahu, ben duymadım” diyemez, bunu diyecek cesareti asla bulamaz. Duymamışsa kendi ayıbıdır, açık edebilir mi? Tabii, önceden şöyle veya böyle, bir şekilde, küçük de olsa bir ününüz varsa başarınız katlanacaktır.

Akademik titrin kazanılma sürecine girmeyelim, yoksa konu dağılacak.

Gelelim “ünlü” sıfatının ön şartına. Öyle ya, her isteyene verilecek değil ya; elbette bir takım kuralları olacak. Uygulaması size zor gelebilir ama bunun teorisi çok basit: önlere para eder malzeme koymanız lâzım. O kokuyu aldıkları anda ünlüsünüz demektir.

“Para eder malzeme” öncelikle popüler olmak zorunda. Neticede satılacak değil mi? Öyleyse beğenilmesi lâzım. Beğenilmesi halkın, yâni geniş insan kitlelerinin, çok sayıda insanın tutmasına bağlı değil mi? Öyleyse kaliteyi mümkün olduğu kadar aşağıda tutacaksınız ki, mümkün olduğu kadar çok sayıda insana hitap edebilsin. Tabii, bu durum felsefeye mahsus değil; felsefe sadece bir örnek. Ama uç bir örnek. “Her şey aşağıya çekilir de, felsefe de çekilir mi?” demeyin, çekiliyor, çekilebiliyor işte. Halk’a indirgemediğimiz ne kaldı ki?

Galiba en iyisi bir örnekle anlatmaya çalışmak.

Bakın, Sayın PAB (profesyonel akademik bezirgân; ne yapalım, biz de modaya uyduk ve sözü kısa tutmak adına bir kısaltma türettik işte) ne yapıyor, daha doğrusu işini nasıl yapıyor (kitabında anlattığına göre):

Karşısında bir grup “katılımcı” var. Akademik dilde buna “denek” denir ama, alan popülerite olunca adı katılımcı oluyor. PAB onlara sürekli sorular soruyor ve bu sorulara aldığı cevaplarla, doğrudan bildirmek yerine gerçeği katılımcılara buldurmuş oluyor.

Öncelikle şunu belirtelim, “bu sorular sorarak gerçeği buldurma” yöntemi, bilmeyenlerde PAB için fazladan bir hayranlık uyandırabilir ama çok eski bir yöntemdir. Bunu antik yunan filozoflarından Sokrat kullanmıştır. Sokrat, bilgi'nin insanda doğuştan var olduğu, ama yapısı gereği örtülü durumda olduğu, bilinçli bilgiye dönüşmesi için sadece hatırlatılmasının yeterli olduğu yolunda bir epistemoloji görüşüne sahipti. Okuma yazması olmayan bir köleyi karşısına alır, sorular sorarak ona problemler çözdürdü.

Bizim PAB da bu yöntemi kullanıyor, mesajını doğrudan vermek yerine sorular sorarak gerçeği katılımcıların kendi kendilerine bulmalarını daha doğrusu öyle sanmalarını sağlıyor. Böylece okuyucuya da yüksek bir güvenilirlik seviyesi sunuyor. Çünkü aynı sorulara okuyucuların verecekleri cevaplar da pek farklı olmayacaktır.

İlk soru, vurucu, sarsıcı bir soru : “Ölümcül bir hastalığınız var mı?”. Olmadığı anlaşılınca ikinci çarpıcı soruya geçiyor : “Sizin ve herkesin başına kesinlikle gelecek olan nedir?” Tabii ki ölüm. (Bu cevap otomatik olarak geliyormuş.) Ve bu iki önermeden çıkarılan sonuç: Ölüm, ölümcül bir hastalıktır!

Öncelikle mantıksal olarak çarpık bir hüküm, gramatikal olarak da bozuk bir ifade. Öznenen yapılmış bir sıfat özneyi tanımlıyor. “Çiçek, çiçeksiz bir bitkidir” der gibi. Ölümcül, ölüme sebep demek olduğuna göre, bunu cümlede yerine koyarsak “Ölüm, ölüme sebep olan bir hastalıktır” sonucuna ulaşırız. Ne kadar akademik değil mi? (Bir de "YÖK bilim üretmiyor" diyorlar; adam bilimi halk'a indirmiş, haberleri yok!)

Sonra, ölüm neden bir hastalık olsun? Ölümün, ölümcül bir hastalık sonucu olmasıyla olmaması arasında temel bir fark yoktur. Tek fark kişinin ölüme “daha” yakın oluşunu bilmesi, daha doğrusu böyle düşünmesidir. Ama bu “daha” da tanımsız, tarifsiz ve ölçülemez bir niteliğe sahip. Hasta olmasaydı ne zaman öleceği belliydi ki, şimdi “daha” yakın oluyor?

Bu dehşet buluşun arkasından ölümün vaktinin bilinmezliği ekseninde bir dizi soru geliyor. Katılımcılar önce kendi ölümleri, sonra da bir yakınlarının ölümü üzerinde düşünmeye, bunu hayal etmeye çağrılıyor.

Zavallı katılımcılar! Ne bilsinler bunun adının

“tefekkür-ü mevt”, (ölümü yoğun bir şekilde düşünme) olduğunu, nereden tahmin etsinler tasavvuf âleminde “nefis terbiyesi” başlığı altında yüzyıllardır uygulana geldiğini. PAB da bunu bilmiyor, kendisi akletmiş, icat etmiş olamaz mı? Mümkündür ama oldukça da muhaldir. Çünkü aynı yöntemi kullanıyor, düşünme süresince katılımcılardan gözlerini yummalarını istiyor.

Bütün bu akademik felsefelerden çıkarılan asıl sonuca gelince; işin en çarpıcı yanı belki burası: mademki ölüm var, birbirimizi, özellikle yakınlarımızı, sevdiğimizi kırmayalım, üzmeylelim.

Ölüm insanın başına gelecek en kötü olay mıdır? Ölüncü her şey bitecek, ölen kesin anlamıyla yok mu olacaktır ki, ölüm en kötü olay olsun?

Birilerini kırmamak, üzmemek için tek veya en önemli sebep bizim veya onların ani bir ölüm ihtimaliyle her zaman karşı karşıya olduğumuz gerçeği midir? Veya ölüm ihtimaliyle her zaman karşı karşıya olduğumuz gerçeğinin bize vereceği tek düşünce, tek endişe birilerini kırmamak, üzmemek mi olmalıdır; bu yeterli midir?

Başka bir yönden bakarsak, kırmanın, üzmenin gönül yıkmanın tek müeyyidesi, kırılan, üzülen kimsenin ölmesi halinde duyulacak olan pişmanlık, vicdan azabı mıdır? Eğer öyleyse koca Yunus niye şöyle diyor?

Gönül Çalabın tahtı

Çalap gönüle baktı

İki cihan bedbahtı

Kim gönül yıktı ise ...

Yoksa asıl korkulması gereken ölümün kendisi değil de, ölümden sonraki hayat mıdır? Orada verilecek hesap mı daha önemlidir, o hesabın ancak çok küçük bir kısmı olabilecek nitelikteki birilerini kırmış, üzmüş olmak mı?

Ne dersiniz; koskoca profesör yanılmıyor da yoksa “iki cihan” kavramını da, ölümden sonraki hayatı da, hesabı da kültürümüzden, düşünce hayatımızdan tamamen çıkarıp attık mı acaba? Onun için mi bütün endişelerimiz, çabalarımız, koşuşturmalarımız, tek kelimeyle yaşayışımızın ekseni yalnız ve yalnız bu dünyaya, bu dünyadaki geçici hayata endeksli? Yoksa asıl

amaç, insanların bilgisizliklerini kendi hesabına servete çevirmenin ötesinde; onları gerçeklerden uzaklaştırıp bu çarpık dünya ve hayat görüşünü, anlayışını, tasavvurunu aşlamak, yaymak, yaygınlaştırmak olabilir mi?

“Alan memnun, satan memnun; sana ne?” diyorsanız bu da doğru değil. Yalan alanların çokluğu satanların çokluğundan değil, tersine satanların sayısı alanlara göre artıyor. Satanlar art niyetten, alanlar da bilgisizlikten suçlu. Bildiği doğruyu söylemeyen de en az onlar kadar suçlu.

Şimdi de belki “bilmemek suç mudur?” diyeceksiniz. Hayır, bilgisizlik suç değildir belki ama mazeret kesinlikle değildir. Hiçbir hukuk sistemi bunu kabul etmez. Yani suç işleyen, kanunları çiğneyen birinin “bilmiyordum” mazeretine sığınması hiçbir yerde kabul edilmez. Kural basittir: Kanunları bilmemek mazeret değildir. İnsanların kendi kafalarına göre yaptığı, yapmaktan çok bozmayı, çiğnemeyi ve özellikle değiştirmeyi çok sevdikleri kanunlar için geçerli olan bu temel kural,

kâinatı yaratanın koyduğu şaşmaz, değişmez, bozulmaz kanunlar için geçerli olmayabilir mi?

“Bilmiyordum” dememize izin verilir belki ama “neden öğrenmedin?” sorusuna kabul edilebilir bir cevap bulabileceğimiz çok şüpheli. Hele de bu kaynak bolluğu, öğrenme imkânı bolluğu içinde.

Bir de “dünya meşgalesinden ahireti düşünmeye ne zaman kalıyor, ne de imkân” gibi saçma, söyleyeni bile kandıramayacak mazeretler var. İnsan kanunlarının genişliği, uyulması gereken kuralların çokluğu ve özellikle de karmaşıklığı böyle düşüncelere yol açıyor belki de. Oysa ilâhi kanunlar o kadar basit, kuralların sayısı o kadar sınırlı ve anlaşılması o kadar kolay ki, sorumluluk yedi yaşında başlıyor. Yâni yedi yaşındaki bir çocuğun kapasitesi, her şeyi bilip, anlayıp uygulamak için yeterli.

Acaba kendimizden başka kimi kandırabileceğimizi sanıyoruz?

M. Cahid Hocaoğlu

Tarih Ve Yalan

Dertli : Hocam, tarih yalan söyler mi ?
 Galesiz : Hangi tarih ?
 D: Patagonya tarihi değil herhalde ! ...
 G: Öyleyse ?
 D: Hocam, böyle yapma Allahaşkına !. Zaten ne sorsam, soru'nun içindeki bir kelimeyi yakalar, başına "hangi", sonuna bir soru işareti koyup yansıtırsın.
 G : Sen de hep bu yansıma sorular karşısında afallarsın!
 D : Yoo, afallamam da ...
 G : Eeee ?
 D : Galiba cevap bulmakta zorlandığımdan, geriliyorum.
 G : O zaman öyle söyle.
 D : Nasıl yâni ?
 G : Meselâ şöyle : "Tarihin yalan söyleyip söylemediğini merak ediyorum ama, hangi tarihi kastettiğimi bilemiyorum".
 D : Yoo, öyle yağma yok ...
 G : Niye ki ?
 D : O zaman da "Hangi tarih olduğunu öğren de gel" dersin.
 G : Yok canım, ne zaman böyle bir şey söyledim ki ?
 D : Yok, söylemedin, söylemesine de ... Galiba önce "hangi tarihler var ?" sorusuna düzgün bir cevap bulmamız gerekiyor.
 G : Evet, haklısın. Hadi, başla bakalım; hangi tarihler var ?
 D: Bir ülkenin, bir dönemin, bir rejimin, bir ideolojinin, bir sanatın veya bilimin, belli bir tarih yazarının gibi tasnifler yapabiliriz.
 G : Ama bu soruya bu tasniflerle cevap bulamayız.
 D : İşte ben de onun için bocaladım ya. En iyisi elin değmişken, bizi cevaba götürecekt tasnifi de yapıver bâri.
 G : Peki, bakalım beğenecek misin ? "Tarih" kelimesinin en yalın ve en genel anlamı : "geçmişteki olaylar" şeklinde özetlenebilir mi sence ?
 D : Elbette.
 G : Peki, en genel mânada, herkesin geçmiş hakkındaki bilgisinin tıpatıp aynı olması mümkün müdür ?
 D : Değildir elbette.
 G : O zaman, "herkesin kendi bildiğince bir 'tarih' i vardır" diyebilir miyiz ?
 D : Diyelim bakalım.
 G : Bu kabul biraz zoraki mi oldu ?
 D : Şunun için : tıpatıp ayniyet elbette mümkün değil; yalnız doğruluk-yanlışlık bakımından değil, öncelikle ve

özellikle miktar ve saha bakımından. Ama ...

G : "Ama", ne ?
 D : Bir takım da genel kabuller, benzerlikler ve ayniyetler olacaktır.
 G : Tabii. Ama, asıl yanılıcı nokta da burası.
 D : Nasıl yâni ?
 G : Geçmişteki bir olay hakkındaki bildiklerinin başkalarıyla uyuştuğunu görenin, kendi bilgilerinin doğruluğundan emin olması gibi.
 D : ...
 G : Dahası, bir yerden sonra kendi bildikleriyle uyuşmayanları "yanlış", hatta "yalan" olmakla suçlaması gibi.
 D : Ama bundan "tarih yalan söylemez" sonucu çıkmaz değil mi ?
 G : Ne "söyler", ne de "söylemez" sonucu çıkar. Çünkü daha tasnifi bitiremedik.
 D : Evet, haklısın; devam edelim.
 G : Demek ki bir "gerçek" tarih var, bir de "bilinen".
 D : Ama herkesin bildiği farklı olabildiğine göre, bilinenlerin içinde doğru olanlar da olabilir.
 G : Elbette; zaten, asla ne tümüyle doğru, ne de tümüyle yanlış olabilir.
 D : "Asla" mı ?
 G : Evet, "asla" !.
 D : Mutlaka bu hükmün güçlü bir gerekçesi vardır.
 G : Demek olamayacağını düşünüyorsun. İşte sana gerekçe : Geçmiş; geri gelmesi de, dönülmesi de mümkün olmayan zaman dilimi demektir. Yâni kimse geçmiş gözleriyle görüp, doğruluğunu bir bütün halinde "deneysel olarak" test edemez. Demek ki geçmişi öğrenmenin tek yolu, anlatılanları dinlemektir, öyle değil mi ?
 D : Zaten biz de aksini söylemedik.
 G : Kaynağı daima "başkaları" olan, deneysel olarak kanıtlanamayan bir bilgiye, neye göre, hangi dayanakla "kesin doğru" veya "kesin yanlış" diyebileceğiz ?
 D : Asla diyemeyiz.
 G : İşte bunun için "asla" ne tümüyle doğru, ne de tümüyle yanlış olabilir.
 D : Gene de bu "asla" nın istisnaları olmalı gibime geliyor.
 G : Bir tane var, hadi sen söyle.
 D : Belki "tarih" kapsamına saymak doğru olmayabilir, ama vahyin bildirdiği, geçmişe ait olaylar hakkında şüphe serdedemeyiz.
 G : Bravo ! İşte şimdi hedefi onikiden vurdun. Elbette ve kesinlikle haklısın. Hadi, sebebini de söyle.

D : Çünkü "mutlak doğru" vahiyle sınırlıdır.
G : İşte sana bir kocaman bravo daha.
D : Bu gün aferinden yana bir hayli cömertsin bakıyorum.
G : Günle ilgisi yok, hakkı teslim etmekten geri durmaya hakkımın olmadığı biliyorum, o kadar.
D : Öyleyse biz insan ürünü tarihe dönelim.
G : Evet, konumuz zaten insan ürünü tarih bilgisiydi, böylece sınırlarımızı da belirlemiş olduk.
D : Hocam ?
G : Evet ?
D : Bizim denklemde bir eksiklik var gibime geliyor.
G : Hangi denklem ?
D : Hani, tarihi bir "geçmişteki olayların gerçeği" bir de "bu gerçekler hakkında bildiklerimiz" diye ikiye ayırdık ya.
G : Bu bir denklem değil, bir tasnifti.
D : Tamam işte bu tasnifte bir eksik var diyorum.
G : Olacak tabii, daha bitmedi ki.
D : Öyle mi ? Öyleyse tamamlayalım.
G : Madem eksikliği gördün, tamamla bakalım.
D : Bence eksik şu : "olayların gerçeği" ile "bildiklerimiz" arasında onları bize aktaran faktör olmalı.
G : Bu gün benim cömertliğim değil, senin ferasetin bayağı üst düzeyde.
D : Teveccühünüz hocam; ama ...
G : Ama ne ?
D : Her gün yerlerde mi sürünüyordu ki, bu gün üst düzeyde diyorsun ?
G : Hayır, her zaman iyidir de, bu gün kendini aşırıyorsun gibime geldi.
D : Peki öyle olsun.
G : Hadi, şu "ara faktör" ün adını da koy bakalım.
D : Elbette ki kaynaklar hocam, başta kitaplar olmak üzere, geçmiş olayları bize aktaran kaynaklar diyebiliriz.
G : Buna göre "tarih" kelimesi üç ayrı kavramı birlikte ifade ediyor ve üçüne birden isim oluyor. Ama biz "tarih" denince bir "bilim dalı" anlıyoruz; öyle değil mi ?
D : Bilim ama, "haber" e dayalı bir bilim.
G : Halbuki bilim'in nesnel ve evrensel olması, bir takım deneysel kanıtlara da sahip olması gerekir değil mi?
D : O zaman "tarih bilim değildir" sonucu çıkar.
G : Bilimin bu tarifine göre öyle. Demek ki tarifde bir hata var.
D : Nedir ?
G : "Güvenilir" olmak kaydıyla "haber" de bir "bilgi"dir. Öyleyse güvenilir kaynaklar tarihi bilim yapar.
D : O zaman şu çıkıyor : Bir "bilim" olduğundan yola çıkarak "yalan söyleyen tarih" ifadesinden ürküntü duyup tereddüde düşmenin bir anlamı yok. Gerçek bir bilim olarak tarih yalan söylemez ama, ona temel teşkil edenler kaynaklar "güvenilmez" olabilir.

G : Evet, meselenin özü bu.
D : Hocam, farkında mısın ? Çok kötü bir noktaya geldik.
G : Hayrola, nedir ?
D : Şimdi oturup "bildiğimiz" tarihi baştan sona gözden geçirip, güvenilmez kaynaklardan gelen bilgileri elememiz gerekiyor.
G : Bunun için önce "güvenilmez kaynak" nitelemesini netleştirmek gerekmez mi ?
D : İşin en zor yanı da bu, değil mi ?
G : Hayır, daha zoru var.
D : Eyvah ! Nedir ?
G : İşin en zor yanı, önümüze konan tarih bilgisinin "güvenilmez" olabileceğini düşünebilmek, farkedebilmek, kabul edebilmektir.
D : Bu niye zor olsun ki hocam ? Bu, "bilgiye güvenebilmek için önce kaynağına güvenmek" kuralından çıkmıyor mu ?
G : Doğru, bu tarih'e mahsus değil; her bilgi için geçerli bir kural. Ama tarih cephesinde iki önemli engel var.
D : Nedir ?
G : Birincisi, biz tarih'i, güvenilir bilgi edinmenin kurallarından önce öğrenmeye başlarız.
D : Peki; ya ikincisi ?
G : İkincisi, aşılması daha zor bir engel : doğruluğundan kuşkulananmamız gereken bilgi, "resmî bilgi" olabilir.
D : Yapma hocam; şimdi de "Devlet yalan söyler mi ?" vâdisine mi gireceğiz ?
G : O vâdi biraz, hatta biraz değil, oldukça muhataralı bir vâdidir. Ama istersen gireriz.
D : Yok hocam, girmeyelim; biz önce şu önümüzdeki pirincin taşını ayıklamaya bakalım.
G : Peki, dediğin gibi olsun, ayıkla bakalım.
D : Ben mi ? niye ben ?
G : Meseleyi sen açtın da ondan.
D : Öyleyse bir yol göster de ben de peşinden geleyim.
G : Peki; "habere güvenmenin kurallarını" konuşalım o zaman. Sana bir haber geldiğinde doğruluğundan nasıl emin olursun ?
D : Önce haberi getirene bakarım; nasıl biridir, güvenilir mi ? Daha önce getirdiği haberler doğrulandı mı ? gibi.
G : Güzel, başka ?
D : Başka ne olsun hocam, getiren emin biriyse getirdiği haber de doğrudur.
G : Peki, buna göre, diyelim dokuz tane doğru haber getiren birinin onuncu haberine hemen inanmamız mı gerekir ?
D : Bir sayı koyamayız tabii de ... Bu bir güven meselesi, ancak zamanla oluşur.
G : Çok önemli bir kıstas daha var.

D : Nedir ?

G : Haberi getirenin, bu habere inanmamızda bir çıkarı olup olmadığına bakarız.

D : Çıkarı varsa yanlış mıdır ?

G : Her zaman değil, yanlış olma ihtimali vardır.

D : Hocam, desene hapı yuttuk !

G : Niye ki ?

D : Bir çıkarı olmasa niye zahmet edip bize haber getirsin ki ?

G : Aslında bu da bir kıstas.

D : Nasıl yani ?

G : Öyle ya, niye getiriyor, buna bakmak lâzım.

D : Burda önemli bir konu daha var.

G : Nedir ?

D : Bir habere şu veya bu getirdi diye güvenmek veya güvenmemek de ne derecede doğru olabilir ?

G : Peki ne yapmak lâzım ?

D : Haberin önemine göre araştırmak, başka kaynaklardan da bilgi almaya çalışmak lâzım;

G : Kesinlikle haklısın. Buraya bir 'mim' koyup daha sonra geri dönmeye çalışalım.

D : Hocam, bu iş biraz uzadı. Sen bana bir tarihçi niye yalan söyler, onu söylesene.

G : Her yalancı gibi, çıkarı için elbette.

D : Tarih kitabı yazanın kitabın satılmasından başka ne çıkarı olacak ki ? Çok satması için çok yalan mı yazması lâzım ?

G : Keşke mesele bu kadar basit olsaydı.

D : Yoksa her zaman ki gibi çok basit bir şeyi çok karmaşık bir hale mi getirdim ?

G : Hayır, mesele temelden karışık.

D : Nasıl yâni ?

G : Şöyle düşün : Tarihî bir olayı ele alalım. Diyelim İstanbulun Fethi olsun. Bu olayı yazan bir Rum, bir de Türk tarihçinin yazdıkları birbirini tutar mı ?

D : Tutmaz elbette, her biri kendi konumuna, kendi bakış açısına göre yazacaktır. Bir taraf için Dünya Tarihine dönem değiştiren olağanüstü bir zafer, diğeri için koskoca bir imparatorluğun sonu.

G : Bir de tarihî bir kişiliğe bakalım : Sence Makedonyalı İskender neden "büyük" İskender ?

D : Bilmem, hiç düşünmedim. Çok büyük fetihler yaptığı için herhalde.

G : Bir kere onun yaptığı fetih falan değil, düpedüz işgal de; çok ülkeler fethedene "büyük" deniyorsa Cengiz'e ve Timur'a niye denmiyor ?

D : Bak bunun cevabını gerçekten bilmiyorum.

G : Buradan şu çıkıyor : Tarihçilerin yalanları genellikle olaylar hakkında değil, yorumlarındadır. Bir olay olmuştur ama, neden, hangi sebeplerle olmuştur; insanlık adına mutlu, sevinilecek bir olay mıdır, yoksa tersi midir ? Bu olayın arkasından hangi olaylar gelmiştir ve öncekinden nasıl etkilenmiştir. İskender ordusunu toplayıp

Tibet'e kadar gitmiştir ama bakalım niye, hangi amaçla gitmiş; gittiği, üzerinden geçtiği topraklara, o topraklarda yaşayanlara ne götürmüştür; refah ve medeniyet mi, yoksa kan ve gözyaşı mı ? Tarihçilerin "büyük" nitelenmesine hak kazanan bu "kahraman" arkasında ne bırakmıştır ? Uzun ömürlü bir medeniyet devleti mi, yoksa adı yalnız onunla anılan, ne geçmişi ne de geleceği olan zavallı bir derebeyelik mi ?

D : Yâni sence İskender'e "büyük" sıfatının verilmesi tarihin yalan söylediğinin kanıtı mı ?

G : Sence değil mi ?

D : Bunu açıklamak kolay.

G : Hadi bakalım.

D : İskender'in tarihini onun dahil olduğu medeniyetin tarihçileri yazmış da ondan.

G : Hangi medeniyetmiş o ?

D : Batı medeniyeti tabii.

G : Bu iki kelimenin birbirine ne kadar zıt, ne kadar uzak olduğunu bilsek her şey çok daha net olurdu ama, şimdi o vâdiye de girmeyelim. Diyelim "Batı Medeniyeti" diye gerçek bir medeniyet var, diyelim İskender de o medeniyete mensup ve diyelim ki o medeniyetin tarihçileri ona, yaptıklarıyla "büyük" sıfatı vermeyi uygun görmüşler. Peki, bizim tarihçilerimize ne olmuş da bu "büyük" lüğü aynen benimseyip kendi kültürlerine aynen aktarmışlar ?

D : Ne olmuşu var mı hocam ? Bizim İskenderin çağdaşı tarihçimiz mi var ? Tabii ki o devrin tarihini o devrin tarihçilerinden almış, bize aktarmışlar.

G : O devrin mi, o kültürün mü ?

D : Ne farkeder ki ?

G : Şu farkeder ki, aslında o devrin Herodot'tan başka doğru dürüst tarihçisi yok, bu bir. İkincisi ve daha önemlisi şu : İskender'in işgalleri tarihi olaylardır, ama ona bir sıfat verilmesi bu olayların yorumudur. Bir işgalciye "büyük" demek, işgali onaylamak, hatta alkışlamaktır.

D : O zaman Hitler'in ve Bush'un da aynı kategoriye girmesi lâzım.

G : Mimsiz medeniyet Bush'u zaten adeta ayakta alkışlıyor. Hitler'e gelince yalancı tarihçinin maskesi düşüyor.

D : Nasıl yâni ?

G : "Bize zararı olmayan savaşlar fetihtir, diğerleri işgal".

D : Bu bizim için de geçerli değil mi ?

G : Kesinlikle hayır! Bizim tarihimizdeki savaşların hepsi bizim savunma savaşlarımızdır. Uzun söze hacet yok, tek başına haçlı seferleri bile bunu kanıtlamaya yeter.

D : Nasıl yâni ?

G : Çünkü haçlı seferleri Ortadoğu'da doğup bütün dünyaya şavkı vuran ışığı söndürmek için, hemen hemen o ışıkla beraber başlamıştır ve halen devam etmektedir. Bizim atalarımızın yaptığı bütün savaşlar bu "hayâsız akın"a karşı, bunları durdurmak, bunlara karşı kendi

varlığını korumak için yapılmıştır; yâni hepsi de savunma savaşıdır.

D : Doğrusu böyle düşünmemiştim.

G : Ya nasıl düşünmüştün ?

D : Haçlı seferlerini, zaman zaman yapılmış, aralarında kimi zaman yüzyıllar olan, farklı yönetimlerle organize olmuş, motivasyon sebepleri benzer olsa da, neticede birbiriyle organik bağı olmayan seferler gibi.

G : O seferleri yapanlar, organize edenler, destekleyenler ve kışkırtanlar da mutlaka böyle düşünüyor, en azından böyle bilinmesini istiyordur.

D : Yapma, etme hocam; böyle düşünmem onaylamak anlamında değil ki.

G : Mutlaka öyledir; ayrıca böyle düşünüyor olman tümüyle senin kabahatın da değil.

D : İşte buna sevindim. Peki kabahat kimin ?

G : "Madem ki bilimde ve fende bizden ilerideler, onların her şeyi bizden iyidir, doğrudur " zannedip kendi tarihini bile batılı kaynaklar üzerine kuranların tabii.

D : Gene mi "resmî tarih" konusuna geldik ?

G : Bu mevzu başka bir kapıya çıkmaz gibi görünüyor.

D : Çıkar hocam, çıkar.

G : Nereye çıkar ?

D : Gayri resmî tarih'e.

G : Peki, çıksın bakalım.

D : Yılmaz Öztuna'ya ne dersin ?

G : İşte bu sürpriz oldu.

D : Niye hocam, ben Yılmaz Öztuna'yı okuyamaz mıyım ?

G : Okuyabilirsin okumasına da;

D : Eee ?

G : Deminden beri böyle birinden haberin yokmuş, okumamışsın gibi konuşuyorsun.

D : Aslına bakarsan haberim var da ...

G : Eee ?

D : Doğrusunu istersen "okudum" diyemiyorum.

G : İşte bu daha da acaib.

D : Hocam, işin doğrusu şu : öncelikle "Bir Darbe'nin Anatomisi" ni okumak istiyorum ama önce şu sorularıma cevap bulayım diye konuyu sana açtım.

G : Sen bana ne kitaptan, ne yazarından bahsettin. Açtığın konu çok geneldi.

D : Tamam işte hocam; önce şu "tarih ve yalan" meselesini iyi anlayayım da, ona göre okuyayım diye sormuştum.

G : Yâni ben sana "tarih yalan söyler" deseysen o kitabı okumamaya karar verecektin öyle mi ?

D : Tam olarak öyle değil.

G : Ya nasıl ?

D : Hocam işin daha da açığı şu : Bize "Kızıl Sultan"

diye öğretilen birinin "Ulu Hakan" diye anılması beni rahatsız ediyor. Yerleşik bilgilerimden kolayca vazgeçmek bana ters geliyor. Şimdi şunu öğrenmek istiyorum. Bütün okullarda "Kızıl Sultan" diye anlatılan birinin gerçekte "Ulu Hakan" olması mümkün mü ? Bir yerde, üç beş yerde olabilir de, bu kadar yaygın ve genel bir bilgi, yıllar sonra değiştirilebilir mi ?

G : Sevgili kardeşim; deminden beri boşa mı konuşuyoruz ? Bir bilgiyi "gerçek" yapan, onu tekrarlayanların, onaylayanların çokluğu, sürekliliği vesaire değildir, sadece ve sadece gerçeğin kendisidir.

D : Kızma hocam, şunun şurasında biz de gerçeğin peşinde değil miyiz ?

G : Görünen o ki, gerçeğin değil, kendi gerçeğini korumanın peşindesin.

D : Buna hakkım yok mu ?

G : Buna hakkın, gerçeğin gerçekten gerçekse var !

D : Hocam bu biraz paradoksal oldu ama; peki, sence Kızıl Sultan mı, Ulu Hakan mı ?

G : Benim görüşümün de bir önemi yok, önemli olan gerçekte ne olduğu.

D : Peki bunu nasıl anlayacağız ?

G : Paradoks değil ama galiba bu sohbetimiz tam bir kısır döngü oldu.

D : Gene kızdın hocam.

G : Bu sefer gerçekten kızdım Dertli.

D : Niye ki hocam ?

G : Kardeşim, gerçeğin anahtarını eline almışsın, "bu benim gerçeklerimle ters düşer mi ?" diye korkuyor, kapıyı açıp giremiyorsun.

D : Yani sence Yılmaz Öztuna güvenilir bir tarihçi midir ?

G : Bak, bu soruya benim değil, senin cevap vermen lâzım.

D : Yâni "önce kitabı oku, kararını sonra ver" diyorsun.

G : Evet, aynen öyle de, daha önce yapman gereken başka bir iş var.

D : Nedir ?

G : Öncelikle, "yerleşik" bilgi'nin yanlış olabileceğini; - dikkat et, olduğunu değil, olabileceğini - kabul etmen lâzım. Sen arabayı atın önüne bağlıyor, önce doğru olduğuna karar vereyim, sonra okuyayım diyorsun.

D : Peki ama hocam ...

G : Dur ! şimdi de "hangisinin doğru olduğuna nasıl karar vereceğim ?" diyeceksin.

D : Öyle değil mi ama ?

G : Bunu okudukça göreceksin. Meselâ bilinen tarihin, Midhat Paşa'yı yüceltir; yönetimin gadrine, hatta zulmüne uğramış gibi gösterirken, Taif'e sürgün gönderilmesinin gerçek sebebini neden gizlediğini; bu

kararın bizzat Padişahı tarafından verildiğini ima ederken, bütün safahatıyla yalnız halk'a değil, yabancı gözlemcilere de açık olarak yapılmış bir mahkeme tarafından verildiğini neden gizlemiş olabileceğini merak edeceksin.

D : ...

G : Meselâ Ali Suavi'nin gerçek kimliğini öğrenince "Sarıklı İhtilâlcı" ünvanıyla yüceltilmesinin sebeplerini düşünmeye başlayacaksın.

D : Peki, bulabilecek miyim ?

G : "İlk adım" dediğimiz "kabul" konusunu başarabilirsen mutlaka bulacaksın.

D : Kitabın konusu Sultan Abdulaziz değil mi ?

G : Evet öyle. Ama Yılmaz Öztuna sıradan bir tarihçi değil; akademik bir titri olmadığı için, belki de başka sebeplerle akademik çevrelerce takdir edilen biri de değil. Ama bu özelliği onu "bilinen / resmî" tarihe karşı ciddi bir alternatif yapıyor. Eserlerini okuyunca da bu özellik belirginleşiyor, somutlaşıyor. Çünkü herşeyden evvel söylediği herşeyi belgelendiriyor ki, bu güvenilir tarihin vazgeçilmez ön şartıdır.

D : Ben kitabın tanıtımından yalnız bir tahttan indirme olayını anlatıyor gibi algılamıştım.

G : O olay kitabın eksenidir. Ama aktarılan bilgiler bu olayla sınırlı değil. Çünkü olayın anlaşılması, günün şartlarının da çok iyi anlaşılmasına bağlı ki, yazar bunu başarıyla gerçekleştiriyor. Ayrıca sebep sonuç ilişkilerinin ortaya konmasında ki başarısı da olağanüstü. Meselâ, uydurma "aydınlanma" teorisi taraftarları Avrupa'da ilerlemenin Rönesansla başlayıp 1789 Fransız İhtilâliyle atağa geçtiğini, Osmanlı'nın ise bu tarihlerde çoktan "gerilemeye" başlamış olduğunu falan ileri sürerken bu kitaptan, 1870'lerde Osmanlı Devletinin, Dünyanın sayılı büyük devletleri arasında olduğunu sayısal verilerle öğreniyoruz. Meselâ 1875 Türkiyesinin demiryollarının uzunluğu bakımından Dünyada 9.uncu, telgraf hatlarının uzunluğu bakımından 5.inci durumdayken ne Çin'de ne de Japonya'da tek kilometre ne demiryolu, ne de telgraf hattı bulunmadığını öğreniyoruz.

D : Ne kadar ilgi çekici !

G : Bu kanaatin kitabı okudukça güçleneceğinden emin olabilirsin. Meselâ, Sultan Abdülaziz'in bizzat planlayıp yürüttüğü yenileştirme faaliyetleriyle Osmanlı Donanması'nın Rusya'yaninkine kat kat üstün duruma geldiğini, devrin "denizler hâkimi", İngiltere'nin bile Osmanlı Donanmasındaki hızlı büyüyüşten tedirgin olup bunu engelleyecek diplomatik faaliyetlere giriştiğini göreceksin.

D : Bu darbenin sonrakilere örnek olduğuna da katılıyor musun ?

G : Buna, yalnız bu olaya bakarak karar vermek bana doğrusu bir hayli zor görünüyor.

D : Sence kitabın en etkileyici yanı neresi ?

G : Kitabın her yanı, bütünüyle ve aktardığı gerçeklerle önemli ve etkileyici. Ama herkesi etkileyebileceğini

sandığım iki önemli nokta var. Birincisi, hani "Osmanlı rehavetten battı" diye bir avam görüşü vardır ya, sanki bunu onaylayan bir durum : darbenin "tezgâhı" o kadar basit, o kadar çürük ki, koskoca bir imparatorluk sarayının korunmasının nasıl olup da bu kadar zaaf içinde olabileceğini anlamak gerçekten çok zor.

D : Peki ikincisi ?

G : İkincisi Binbaşı Hasan.

D : Ne yapıyor ?

G : Bakanlar Kurulu toplantısını basıp o gün için hem Başkomutan, hem de Savunma Bakanı konumunda olan kişi ile beraber birkaç kişiyi daha öldürüyor.

D : Yâni bir terörist.

G : Bu olayı iki değişik şekilde değerlendirmek mümkün. Birincisi bu anlatımla, yâni "bastı ve öldürdü" şeklinde ifade edilince senin de vurguladığın gibi bir "terör" olayı. Ama sebepleri incelendiği zaman çok farklı bir sonuç çıkıyor.

D : Nedir ?

G : Binbaşı Hasan bu hareketi bir tek sebeple yapmıştır. Öyle bir sebep ki, artık mahiyetini ve kapsamını hızla unutmaya başladığımız; adını bile yabancı bir dildeki karşılığına benzeyen uydurma bir kelimeye çevirdiğimiz bir kavram'a dayanıyor : şeref.

D : Anlaşıldı hocam, benim bu kitabı güzelce okumaktan başka çarem yok.

G : Gerçekten gerçeğin peşindeysen öyle.

D : Tamam hocam; yukarıda bir yere 'mim' koymuştuk.

G : Neresiydi ?

D : Hani, "Haberin önemine göre araştırmak, başka kaynaklardan da bilgi almaya çalışmak lâzım" demiştik.

G : Eee ?

D : İşte ben şimdi tam bu noktadayım galiba.

G : Unutmayalım; gerçek, nadir olduğu için de değerlidir, değerli olduğu için de ulaşması zahmetlidir; sadece istemek yetmez, aramak, araştırmak, yolunda yorulmak icabeder.

D : Her zaman ki gibi, kesin haklısın hocam.

Bahri Akçoral